

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Orator Christianvs Caroli Regii E Societate Iesv

Reggio, Carlo

Romæ, 1612

Figuræ verborum, & exempla sacra. cap. 14.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68672](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68672)

- Iudic. 14.* & de forti egressa est dulcedo; Sanguisuga duæ sunt filia, quæ dicunt affer, affer, Antequam obtenebrescat Sol, & lumen, & Luna, & reuertantur nubes post pluuiam, quando commouebuntur custodes domus, florebit amygdalus, impinguabitur locusta, dissipabitur capparitis, & totus ille textus, vbi de fenestris loquitur. Sunt etiam tropi Metonymia, & Synedochæ.
- Prou. 30.* Exemplum primi est. Auribus percipe terra: vbi id quod continet ponitur pro ipsis hominibus, qui sunt in terra. Exemplum secundi est. Verbum caro factum est: vbi caro, quæ est pars, ponitur pro toto. Conflabunt gladios suos in vomeres, & lanceas in falces: vbi id, quod sequitur significat id, quod præcedit: scilicet erit pax, quando instrumenta bellica in instrumenta pacis vertuntur. Peccator videbit & irascetur; vbi vnus ponitur pro omnibus. Rursus ad tropos pertinent. Antonomasiæ, Epithetum, Periphrasis. Exemplum primi; Cum videritis abominationem, id est Antichristum. Rex virtutum dilecti, id est filij. Sic pro Paulo ponitur Apostolus, pro Christo Redemptor, pro Moysæ legislator. Exemplum secundi. Misericors, & miserator Dominus, longanimis & multum misericors. Et, quam bonus Israel Deus his, qui recto sunt corde? Exemplum tertij. Pro Iob. dicam: vir simplex ac rectus, timens Deum & recedens à malo. Bas. vocat auarum fraudatorem, raptorem bonorum Dei, & pauperum. Scimus quoniam si terrestris domus nostra huius habitationis dissoluatur, id est corpus. est enim circumloquutio quædam. Hactenus de Tropis.
- Metonymia.*
Synedochæ.
- Isai. 1.*
- Ioan. 2.*
- Isa. 2.*
- Psal. 111.*
Antonomasiæ
Epithetum.
Periphrasis.
- Matth. 24*
- Psal. 67.*
- Psal. 102.*
- Psal. 72.*
- Ser. 2. in Diuites Auaros
2. Cor. 5.

Figure verborum, & exempla sacra. Cap. XIV.

Iam figurarum quoque præcipuarum afferam exempla, & à figuris verborum exordiamur. valde frequens est Repetitio, & multipliciter fit, prout varijs locis ponitur vox, quæ iteratur. Aliquando enim reperitur in initio, vt Paulus: Periculis ex genere, periculis ex gentibus, periculis in solitudine, periculis in falsis fratribus. Seminatur in corruptione, surget in incorruptione; seminatur in ignobilitate, surget in gloria; seminatur in infirmitate surget in virtute, seminatur corpus animale, surget corpus spirituale. Vox Domini super aquas. Vox Domini confringentis cedros. Vox Domini concutientis desertum. Illa est perelegans, qua Ecclesia vititur ex Greg. in vigilia Paschæ. Hæc nox est, qua peccatorum tenebras purgauit. Hæc nox est in qua destructis vinculis mortis, Christus ab

Infe-

Inferis victor ascendit. Hæc nox est, quæ hodie per vniuersum mundum &c. vide longe pulcherrimam apud S. Nazianzenum in repetitione vocis popule mi, quam deinde concludens incredibilem, inquit, ex vobis, hoc frequenti, & sæpe repetito nomine voluptatem capio. Illa etiam S. Leonis præclara, dum repetit. Traxisti Domine omnia ad te &c. Nonnunquam repetitio in fine fit; Paulus: lapidati sunt, scæti sunt, in occisione gladii mortui sunt. Aliquando vtrobique. Gaudete in Domino semper, iterum dico gaudete. Greg. implet Spiritus sanctus puerum, & Cytharedum facit: implet pastorem armentarium, & Prophetam facit. Aliquando idem verbum in tota periodo cum gratia repetitur. Ber. accipiunt curas, vt viuant sine curis. Similiter cadens & similiter desinens est illud Augustini. Comparans diem natalem Martyris cum ipsa morte. Illo die, ex fastidioso matris utero in hanc lucem processit, quæ oculos carnis illecebrat: isto autem die ex profundissimo carcere in illam lucem discessit, quæ visum mentis illustrat. Ad prætiosam mortem iuste viuendo venit, ad gloriosam vitam iniuste moriendo perrexit. Ber. clamat mundus, ego deficio; clamat caro, ego inficio, clamat Dæmon, ego decipio, clamat Christus ego reficio, similis est Geminatio, siue Conduplicatio, cum varijs modis verba iterantur, vt habeat oratio maiorem vim. Cõsolamini, cõsolamini. Confurge, confurge. Me dereliquerunt fontem aquæ viuæ, & foderunt sibi cisternas, cisternas quæ continere non valent aquas. Gradationis exemplum est apud D. Paulum. Tribulatio patientiam operatur: patientia probatorem: probatio verò spem: spes autem non confundit. Hugo. Cogitatio praua delectationem parit: delectatio consensus: consensus operationem: operatio consuetudinem: consuetudo necessitatem: August. Creatus est homo, vt summum bonum intelligeret: intelligendo amaret: amando possideret: possidendo frueretur. Hieronymus, Lucerna, lampadis comparatione, pro nihilo est: lampas stellæ comparatione, non lucet: stellam lunæ confer, cœca est: lunam soli iunge, non rutilat: solem Christo confer, tenebræ sunt. Agnominatio est. Tu es Petrus, & super hæc petram ædificabo Ecclesiam meam. Ber. Dæmon futuram hominis gloriam vidit, & inuidit. Cypr. oculi tibi non sunt, quos Deus fecit, sed quos Dæmon infecit. Synonima plura ponuntur aliquando ad maiorem vim, vt sequens vox sit, quasi prioris interpretatio. Diligam te Domine fortitudo mea: Dominus firmamentum meum, & refugium meum,

*Orat. in Ap
pulsu. Aegi
pt. Episc.
Serm. 8. de
Pass.
Heb. 11.
Philip. 4.*

Geminatio.

*Isa. 40.
Isa. 52.
Jerem. 2.
Gradatio.
Rom. 5.*

*In Apo. ad
Pamach.*

Agnomina-
tio.
*Matth. 16
De habitu
Virg.*

Synonima.
Psal. 27.

- meum, & sæpe fit iteratio non verbi tantum, sed plurium idem significantium. Non habitabit iuxta te malignus, neque permanebunt iniusti ante oculos tuos. Nonne dissimulaui? nonne filii? nonne quicui? Antitheta sunt, quæ ex contrarijs constant, vel differentibus, quæ ad inuicem opponuntur, & multis modis, non in verbis solum, sed etiam in sententijs ponuntur.
- Psal. 5.* vt. Ecce tu pulchra es amica mea: ecce tu pulcher es dilecti mi. Sicut lilium inter spinas sic amica mea inter filias. Sicut malus inter ligna sylvarum, sic dilectus meus inter filios hominum.
- 1. Cor. 4.* Paul. Maledicimur, & benedicimus, persecutionem patimur & sustinemus, blasphemamur, & obsecramus. si secundum carnem vixeritis, moriemini: si autem spiritu facta carnis mortificaueritis viuetis. Illa pulcherrima. Quod in præsentibus est momentaneum, & leue tribulationis nostræ, supra modum in sublimitate æternæ gloriæ pondus operatur in nobis. *Psal. Ser. 124. de Diuite & Lazaro.*
- Psal. 36.* Diuite & Lazaro. Diues purpurea, Pauper liuore: Diues bysso, Pauper squallore: auro Diues, Pauper fetore: Diues plumbeo decumbebat signate, iacebat durissima Pauper in terra: Diues ructabat epulas, fame pauper anhelabat: fundebat vina Diues, Pauper lachrymas: fatiatus Diues proiebat panes: micæ Pauper esuriens non habebat. Vfus oppositorum magnam habet & ventositatem, & vim, & magnam nobis suppeditat syluam Christiana Religio, cum ea coniugimus, quæ sibi aduersari videntur, siue de Christo Domino loquamur, siue de sanctis Martyribus, siue de contemptu rerum terrenarum, & exempla apud Sanctos extant plurima. Paul. nonne stultam fecit Deus sapientiam huius mundi? Et cum infirmior, tunc fortior fio. Sic humilitas Christiana dicitur gloriosa, sic diues paupertas, dicente Paulo: tanquam nihil habentes, & omnia possidentes. Huc facit locus Gregor. Nazianz. qui virum philosophica mente præditum similem dicit arbori, quæ vt est in fabulis excisa floret, aduersus ferrum certat, morte viuunt, & sectione pullulat, & cum absumitur crescit, sic Philosophus afflictionibus inclarescit, ac vitæ molestias virtutis segetem existimat, contrarijsq. rebus ornatur.
- Correctio.* Correctio, cum corrigimus quod dictum est, & aliud loco eius ponimus. Interrogabo te, & ego respondebo tibi, vel potius ego interrogabo te, & tu responde mihi. Greg. Quid igitur miramur, fratres, Mariam venientem, an Dominum suscipientem? *ham. 33. in Euang.* suscipientem dicam, an trahentem? sed melius dicam trahentem

tem & suscipientem. Diminutio. Manus Domini tetigit me, plus significat, quam vox dicat, & Paulus. Post celebrata resurrectionis premia amplissima, concludit. Itaque, fratres mei dilecti, stabiles estote, & immobiles, abundantes in opere Domini semper, scientes, quod labor vester non est inanis in Domino: significans non modo non inanem, sed supra modum fructiferum esse. Reticentia. Si cognouisses, & tu. Anima mea turbata est valde: sed tu Domine vsque quo?

Diminutio.
Iob. 19.
1. Cor. 15.
Reticentia,
Luc. 19.
Psal. 6.

Figura sententiarum, & exempla. Cap. XV.

Apud aliquos qui figuras sententiarum enumerant, multae referuntur, quae ad locos argumentorum, vel argumentationes pertinent magis; vt sunt Definitio, Descriptio, Diuisio, Distributio partium, Enthimema, Dilemma, Expositio, Enumeratio; Aliquae praeterea a nobis positae sunt, cum de amplificatione, de affectibus, & de partibus orationis loquuti sumus, vt sunt: Incrementum, Congeries, Comparatio; Item sententiae, similitudines, exempla, Apologi, Parabolae. Praeterea inter figuratas sententias, merito ponimus omnes illos dicendi modos, seu figuras, in quibus a communi forma dicendi, ita discedimus, vt, cum possemus aliter dicere, tamen ex arte recipiat oratio nostra diuersum quasi habitum ab vsitato, & ordinario. Hoc enim est figurate loqui. Possent multa afferri exempla, nec videntur omnino tacenda, quia haec sunt, quae faciunt illustrem concionem, & excitant motus animorum. Habent orationes, aliquid figuratae loquutionis, cum inter dicendum significamus nos aliquid optare, & in votis habere, vt Quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis fontem lacrymarum, & Veinam attendisses ad mandata mea, facta fuisset sicut flumen pax tua. Cum adhortamur. Lauamini, mundi estote, auferte malum cogitationum vestrarum. Dehortamur. Nolite fieri sicut equus & mulus. Comminamur. Vae qui consurgitis mane ad ebrietatem sectandam, & potandum vsque ad vesperam. Exultamus. Ego autem in Domino gaudebo, & exultabo in Deo Iesu meo. Commiseramur. Quomodo sedet sola Ciuitas plena populo, facta est quasi vidua Domina gentium. Expostulamur. Vsque quo, Domine, clamabo ad te, & non exaudies? Obiurgamus. Haecine reddis Domino popule stulte, & insipientis? Detestamur. Mihi autem absit gloriari nisi in cruce Domini nostri Iesu Christi. Obsecramus. Obsecro vos ego

Multae species figuratae loquutionis.
Hierem. 9
Isa. 48.
Isa. 1.
Psal. 31.
Isa. 5.
Habac. 2.
Thren. 1.
Habac. 1.
Deut. 32.
Gal. 6.
2. Cor. 10.
Paulus